



Հիւճ 4

Նիւ ԵՈՐԳ, ՄԱՅԻՍ 17, 1919

Յօ. 20

ՄԻԻՆՏԵՐԻՃԱԹ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

Ալմանյար վէ Միւսայէիւ

Բայգր վէ Խանէտանընա կէլիմսիքսէ

ՄիւթէՄԵՏ ՊԻՐ ՐԻՓՕՑԹ

ՄՕՐԿԸՆԹ ՀՕՆԸՆ ՇԷՀԱՏԵԹԻ

ՄՈՒՀԱՐՐԵՐԱԹ

ՄԵՄԼԵՔԵԹՏԵՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ՄԱՀԱԼԼԻ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Weekly Periodical

“CILICIA”

Published by

HAIG PUBLISHING CO., 138 E. 26th St., New York

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա

ԻԼՄԻ, ԱՆԼԱԳԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ
ՀԱՖԹԱԼԸԳ ԴԱԶԵԹԱ

Ճիւմաս Էրթէսի կիւնկերի նէր օլունուր

CILICIA

A Scientific, Moral and Political
WEEKLY PERIODICAL
Published by

HAIG PUBLISHING COMPANY

Մուհարրիրէր՝
ՍՏԵՓԱՆ Պ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԼՈՒՏԵՐ ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ
ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Նաւեր՝

Editorial Staff:
S. B. JACOBIAN
H. ADADOURIAN

Business Manager:
L. B. JACOBIAN

ԱՊՕՆԷ ՊԵՏԷԼԻ

Սէնէվի\$3.00
Ալթը ալլը\$1.75

YEARLY SUBSCRIPTION

Domestic\$3.00
Foreign\$3.50

Entered as second-class matter November 13, 1916, at the post office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Vol. IV.

MAY 17, 1919

No. 20

ԻՆԹԱՐ Ը ՄԱՍՈՒՍ

1. «Կիլիկիա»նըն սէնէլիցի փէշին \$3.00, վէ ալթը ալլը \$1.75 օլտուղը հալտէ, Ապօնէ պէտէլի Money order եա check թարի-գիլէ իրսալ օլունմալը. check իշին 5 սէնթ ֆաղլա կէօնտէրիլէրէք:

2. «Կիլիկիա»նըն սէնէսի Յունվարտան Յունվարա տըր: Շա-յտ պիրի մէճպուրի օլարադ 6 ալլը սըփարըլէ հալտէ, Յունվար-տան վէ եախօտ Յունլիստէն պաշլամալը տըր: Արատա սըփարըլէ հ-տէնլէր՝ Յունվարտան եա Յունլիստէն սըփարըլէ կիւնիւնէտէք կէշէն վազթ իշին տախի թէէտիլէ էթմէլի տիրլէր:— Պու կիպի ապօնէ-լէրէ՝ կէշմիշ նումէրօլարտան վար իսէ կէօնտէրիլ իդ:

3. Ատրէսլէրինի թէպտիլէ հալտէլէր անիտէ պիր դարտ իլէ էսքի վէ եէնի ատրէսլէրինի (ինկիլզէ եազարադ) պիդէ պիտիրմէլէրի արզու օլունուր:

4. Էտրէս թէպտիլաթընտա, վէ շախսի չէլէրտէ 5 սէնթ կէօնտէրիլմէք կէրէք իտիլինէ տաիր միւքէրրէրէնէ հալտէն իսթա-րաթը պաղըլար կէօրմէմիշլէր կէօրիւնիւլօր: Լութֆէն պու խու-սուլարա տիգզաթ օլունսուն: Ապօնէլէր պու կիպի ուֆադ սալը-լաճադ չէլէրտէ հիմմէթլի պուլունարադ պիդի խալի ֆաղլա մէսա-րիֆտէն գուրթարմըլ օլաճաղար:

Պիշիւմշէ մուխապէրաթ աթիտէֆի ատրէս կէօնտէրիլմէլի՝

HAIG PUBLISHING COMPANY

138 EAST 26TH STREET.

NEW YORK. N. Y

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 4

ՆԻԻ ԵՈՐԳ, ՄԱՅԻՍ 17, 1919

Նօ. 20

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԱՐ

ԱԼՄԱՆԼԱՐ ՎԷ ՄԻԻՍԱԼԷՀԱ

Ղազէթալարտա օգուենույօր քի, Փարիզ-տէ ՍուլՀ միւգաքէրէսինտէ պուլունան Ալման մուրախիսալարը քէնտիլէրէ էլայգ թարաֆըն-տան թազտիմ օլունան շարթլարը փէք աղըր սալըպ, կէմ ալմաղըգ թալրընտա պուլունու-յօրլար իմիւ: Լաքին պու սըրֆ նիւմալիշտէն ի-պարէթ օլարադ, առէմլէրիմիգ օրատա կէվլէք տուրտուլար աէտիրմէմէք իշիւն տիւր: Պունու ալան տա պիլիւր, սաթան տա, լաքին առէթ օլ-մուշ փազարըգ իշիւն չէնէ տէօյմէլի:

ՍիւաՀ մոնգալէմէթի վէ մուՀարէպէսի դաչ ալտան պէրու տուրտու իսէ տէ, քէլամ վէ դալէմ միւնատէլէսի սօնսուգ օլարադ տէվամ էթմէքաէ, , վէ Հէր քէս իսթէտիլի կիպի սէօյ-լէյիպ կազմադտա տըր: Պունուն ՍուլՀ Գօնֆէ-րանսընա պիւր կէօնէ թէէսիւրի օլաճաղընը քիմ-սէ խալալ էտմէկ, գիրա Ալմանիա մաղլուպ օլ-տուղը Հալտէ, Հէր նէ թէքլիֆ կէլիւրսէ անը գա-պուլ վէ իմպա էթմէքաէն դալրի պիւր Հարէսի կօգ տըր:

Պիգ Հիւ պիւր վազըթ Ալման դալիպ օլուր տէյու պիւր գօրգուտա պուլունմատըգ, դաթէն Հարպըն պիւտայէթինտէն պիւր դաչ Հաֆթա սօն-րա իլք Մարն մաղլուպիլէթի, վէ Ալմանլարըն օրատան կէրի փիւսկիւրտիւլմէսի մուՀարէպէ-նին նէրէյէ վարաճաղընը պիւրտիւրտի, լաքին պազը գօրգադ վէ թէճրիպէսիլէր՝ օլմայա քի Ալման դալիպ կէլէ տէյու վազըթ վազըթ վէս-վէսէյէ տիւշտիւլէր իսէ տէ, պիլի Հիւ պիւր վէճՀլէ գօրգուտամատըլար:

Տիւնեատա վազը օլա կէլէն դալդալարըն էն աղիմի վէ էն մուլիւրիպի օլան չու սօն մու-Հարէպէսին թարիլի կազըլաճադ, վէ անտէ պէլի մատտէլէրտէն պիւրի տալիս Ալմանըն պը-լըֆ վէ Հարպճա խաթալարը օլաճադ տըր: Ի-շին պիւտայէթինտէն սօնընատէք Քալըր վէ ճէ-

նէրալարը վէ ումունէն Ալման դապիլէրի, պէրի վէ պաՀրի գօմանտանլարը, Հիսապ վէ մուամէլաթճա փէք կէօգէ Հարփար գուսուրլար-տա պուլունտուլար, վէ օլ սէպէպտէն տիւնեա վէ մէտէնիլէթ ի Հազըրէ քիւլի խարապիլէթ-տէն գուրթուլտու:

Էն պէօյիւք եանլըշըգ՝ Ալմանըն թըրնա-ղը ուզանմասը իշիւն միւսաատէ՞ մի տէյէլիմ, կէվլէքլիւք մի տէյէլիմ, գօրգաղը՞ք մը տէյէ-լիմ, էվրօփա տիւվէլ ի Մուազգամասընըն գա-Հիւրէն Հարէքէթսիլ տուրմասը իտի: Ալմանըն տիւնեալը թախրիպ էտէրճէսինէ չէտիտ պիւր Հիւմմէ գըյամ էտէճէլի պիւր սըրը տէյիլ իտի: Մէօպիւ վէ իլի, վէ սէրթ հիւգիւ կէօսթէրիցօր իտի քի, սէլամէթ տաղլարընըն ալթընա գուճ-պարալար տօլտուրույօր, վէ պիւր կիւն ֆիթի-լէ աթէշ վէրէճէք տիւր: Նէ՞ օլայտը, չիմտիքի ուլանըգըգ պունտան գըրգ սէնէ էվվէլ պաշ-լայարադ Ալմանըն միլիթէրիլըմ, Փրուշիանիլըմ, վէ Քալըրիլըմ աֆէթլէրի գունտաղլարընտա պօղուլալար իտի:

Պունտան էվվէլ օլմայան չէյ՝ պունտան սօնրա օլաճադ: ՍուլՀ շարթլարը իշիլտէ թադ տիմ օլունան մաթլուպլար օլ գատար գաթի տիւր քի, Ալմանըն իսմի գալսա պիլէ, ըուՀը արթըգ նապէտիտ օլաճադ տըր: Միւթթէֆիլէրին ֆիքրի Ալմանեալը էօլտիւրմէք տէյիլ, իլլա ա-տէմ կիպի եաշաթմադ տըր: Հազգ գուվվէթլի-նին տիւր մէպտէսինի թէքք էտէր տէ, Հազգ միւշ թէրէք տիւր, առալէթ մուվաֆֆադիլէթին էն էմին թարիլի տիւր գալտէլէրինի գապուլ էտէր-սէ, քէնտիլէն եաշամադ իշիւն ֆուրսաթ վար տըր:

Մէէմուլ օլտուղունա կէօրէ, Ալման դազէ-թալարը ՍուլՀ շարթլարընա գարշը չէտիտ լի-սան իսթիմալ էտէյօրլար, վէ պիլիլիէս խաթ-րը իշիւն էօլէ տէ օլմալը, լաքին քի՞մ տիւլէր, քէրվան եօլունտան գալմադ: Ալլարտան պէրու միւգաքէրէ վէ մուվազէնէ էտիլէն շարթլար Հէր նէ իսէ, Ալման անլէրի Հէմ գապուլ Հէմ տէ իմ-գա էտէճէք տիւր: Մարէշալ Ֆօշ Փարիլի պրա-

զըրդ Ալման Հոստոստոսնա տողրու կիտիօր իտի-
յի իշիտիլմէքտէ տիր, դարա գուշ մէյտանա չը
գընճա թափուզլարա գաշըպ քիւմէսէ սըղընճագ
տան զայրի պիր էտէճէք գալմագ:

Ալմանիստա պիր Փըրգա վար տըր քի,
սէօղիւ սաղը ուզաթմադսըղ Միւսալէհայը իմ-
գալայըպ իշի պիր կիւն էվվէլ պիրթիրմէք թա-
րափընտա տըրլար: Ատէմին պիրի աղըր պիր
ճիւրմտէ թութուլարագ, Հաքիմ թարափընտան
քէնտինէ շու իւշ շէյլէրտէն պիրինի եափմասը
թէքլիֆ օլունմուշ, եա պիր պաթման պիպէր
եէմէք, եա 100 տէյէնէք եէմէք, եա տա պին
ղուրուշ ճէրէմէ վէրմէք: Հէրիֆ աիւշիւնիւր
քի պիպէրի եէմէք շու իւշ թէքլիֆտէ էն գօլայը
տըր:

Լաքին սէչկին զիֆթ կիպի աճը պիպէրլէ-
րին պիր գաշընը եէտիյի կիպի, արթըգ տա-
լանամալըպ, Փիքըրինի 100 տէչէնէկէ շէվիրիր:
Սօփանշն տա պէշ օնոնու իշիրտիքլէրի կիպի,
տիւնեա կէօղիւնտէն չըգըպ, պին դուրուշու վէր
մէք թարափընտ տէօնէր վէ վէրիր: Հաքիմ տէր
«Պէհէէյ աշմագ, պին դուրուշու վէրէճէք իմիւ-
սէն նէչէ» պիպէրի վէ տէյէնէկի եէմէգտէն վէր-
մէտին: Ալման տախի աշնի շու Հազըրլանան
քեաղըտա իմգայը պասաճագ, տաշա էյի տէ-
յի՞ մի քի պիր կիւն էվվէլ եափըպ պիրթիրմին:

Օ քէնտինին պիլէճէյի պիր շէյ տիր, պիգ
անճագ շունու պիլիր իգ քի, Ալման զալիպ կէլ-
միշ օլսա իտի, Շէյթան մէվճուտ օլալը Փիք-
րինտէն կէչմէյէն խապասաթլար տիւնեալը վէ
միլլէթլէրի սըղըլտաճագ իտի: Ալլահա Համտ
օլուն քի, եալարը գըրըպ, աթը վէ պիլիճի-
սինի տէնիգէ աթալ: Իսրայէլին Գըղըլ տէնիգտէ
գուրթուլուշընտան տաշա աղիմ պիր վուգուաթ
օլան շու մաղլուպիյէթ ի Ալման՝ տիւնեանըն
փօլթիգասընը թէպտիլ էյլէտի: Պունտան սօն
րա տիւնեամըգ եէնի պիր տիւնեա օլաճագ տըր,
վէ պիլիմ միլլէթիմիգ տախի չօգ պաշալը օլա-
րագ սաթուն ալտըղը հիւրըրիշէթ խաղինէսինի
կէօնէնէճէք տիր:

Միւսալէհա գօնֆէրանսը պիրթմէգտէն Ալ-
մանըն տիւշար օլաճագը տախիլի գարըշըղըգ-
լար՝ պէլքի Հէփսինտէն զիյատէ իւզէրինէ փա-
շալը օթուրաճագ տըր: Շիմտի էյի քէօթիւ հիւ
քիւմէթ պաշընտա օլան ըէիս վէ վիւքէլասը, վէ
միլլի մէճիւս ազասըլլէ ասքէրի գապիթանը՝
կիճէ շիհապլարը կիպի Փըրլայըպ եէրլէրինտէն
տիւշէճէք տիրլէր: Աճըգ պիր թարափտան,

Պօլշէվիքլէք օլ պիր թարափտան, զուրուր վէ
իւմիւտսիղլիյին մէյտանա կէթիւրէճէյի խարա-
պիւշէթլէր իլէ պիրլէշիպ, զալիմանէ դան տէօր
մէքլիքտէ սէրի օլան շու Փօտուլ միլլէթի եէրին
թօփրաղընա գաւտար էնտիրէճէքլէր տիր:

Ալլահ վէրէ տէ Հագիգի թէվպէ լուհը իլէ
ուլանըպ պունտան պէօլլէ տաէմ կիպի եաշա-
մալա պաշլասա: Ալման գալմը քէնտի եանըշ
թալիմաթընըն նէթիճէսի օլարագ պու աֆէթէ
կիրիֆթար օլտու իսէ տէ, եէնի պիր պասար վէ
ճապիթ պիր գարար իլէ աշալա գալգմասընը
հէր քէս արղու էտէր, լաքին Փրուսիա հիւքիւ-
մէթիւնին վէ հիւքմտարլարընը իսթիպտատ վէ
մէգալիմի միւշպպէտէն ինգըրագ պուլմասը ի-
շիւն տուա էտէրիգ, վէ Հագաւնիյէթին հիւք-
միւ իշիւն սէվլինիրիգ:



ՔԱՅՁՐ ՎԷ ԽԱՆԷՏԱՆԸՆԱ ԿԵԼԻՆՏԻՔՏԷ

Ալմանա թագտիմ օլունան շարթլարըն պի-
րի տախի պէրալ ը մուհաքէմէ էքս-Քալըընը
Միւթթէֆիգլէրէ թէսիմի իսիյինի Հալա Վիլ-
հէլմէ իշիթաիմէմիշլէր իսէ տէ, էքս-Քալըրի-
նա իշիթմիշ վէ փէք միւթէէսսիթ օլուն իտիյի-
նի զաղէթալար եաղըյօրլար:

Էշալի մախլու հիւքմտարլարա պիր իշ պու-
լուր: Ձարա գար քիւրէքլէտիր, Քալըրա օտուն
քէստիրիր: Պու կիպի խապէրլէրին ասը օլուպ
օլմատըղընը պիլմէղիգ, լաքին թաճ ու թախթը
զալպ էտիպ մէյտանտա գալմագ կիւն պիր Հալ
օլաւղոնու խալալ իլէ աղ չօգ Ֆէհմ էտէրիգ:

Խախի խափլը օլուր Ֆէհվասընճա Քալըր
կիպի զալիմլէր վիճտանտա բաշաթսըղ օլուպ,
կէճէ լիւյալարընտա վէ կիւնտիւգ խալալաթըն
տա սէրսէրի տօլաշտըղլարընը Հէմ թէվարիկ
Հէմ աղլ ը սէլիմ պիգէ էօյրէտիր: Աճալ տէ-
լիլ տիր քի, Նափուքթիթոնոսոր, Ներոն վէ Հէ-
րովէէս կիպի զատաւարլար՝ շաշըրըպ Հայվան
մէսապէսինտէ պիհուշ գալմըշ տըրլար:

Ճէհէնէմին մէվճուտիյէթիին ինքեար է-
տէնլէր՝ միւմքին օլսա տա պիր կիւն Համիտ
եա Վիլհէլմին եանընտա պուլունսալար... էօյ-
լէլէրին մուաղըպ օլմասը Իլահի ատալէթին
զէմին իւզէրինտէ իղհարը տըր: Աթէշի սէօնմէգ
վէ գուրաու էօլմէգ իվթիրապ ը վիճտան քիւլ-
խանընտա գօյ եանընլար...

Քալըր՝ իւմիտսիղլիքտէն նաշի գաթլ ը

նէֆսէ չալըքմը տէնիօր. պիղ պունա հիչ ինան մաղըզ: Ճէսուր գափտանլար զարգ օլան կէմի-լէրինտէն ալըլմայըպ, անընլէ պիրլիքտէ տէր հանըն տիպինէ էնէրլէր, լաքին իւծրէթլի գուր տուն կէլտիլինի կէօրտիւլինտէ գաչար:

Քայլը գաչտը, վէ տաՀա գօվալայան հօգ իքէն գաչտը: Քէնտինին գօճամըլ փօսթունը գուրթարմազ էմէլիլէ օրտուլարը, մէմլէքէթի մէսուլիլէթլէրինի պրաղըպ Ֆիրարէ գատէմ պաստը... նէ՛ ճէսուր պիր Հիւքմտար... նէ՛ իմթիսալա շայան պիր ատէմ:

Պիղ Հէր սըրասը կէլտիքտէ Հաճի Վիլհէլմի գօրգազ պիր գէլիլ տէյու վառֆ էթմէմիգտէ եա-նըլմամըլ ըզ, էյէր գըլասլարընտա եանըլանլար վար իսէ, էօյլէլէր Ալմանեանըն սատէտիլ քէօյ լիւլէրի օլմալը... տիւնեա ստէմ իլէ չէլէմին Փարզընը անլատը:

Լաքին Ֆիրար իլէ եագայը գուրթարմա-յաճագսըն, պիչարէ տէվէ գուշու ավճըտան գուրթուլամայաճաղընը սէգինճէ գափասընը գուճա կէօմէր իմիչ, անըն իչիւն օլմալը քի Ա-զիլ Քիթապ օլ գուշ Հագզընտա սէօյլէր իքէն «ԱլլաՀ անը իրֆանտան մաՀրուճ գըլտը» տէ-յու թարլիք էտէյօր: Ատալէթին էլինտէն գաչճա զա չալըլանլար Հէփ պէօյլէ տիրլէր:

Տիւնեատա Ատալէթ հօգ տէմէ, միլլէթի-միզի պու կիպի պիր իւմիտսիզլիլէ գլաղուզ-լամագտա էն պէլլի Հիսսէսի պուլունմուշ օլան Հէրիֆ քէնտիսի՝ պու կիւն Ատալէթ թարաֆըն տան գօվալանլար: Տիւնեա սէյրինէ չըգմըլ Հասրէթ իլէ իլին սօնունը պէրլէյօր:

Քայլըն Ֆիրարը վէ զայպուպէթի Ալման եայա թէէսիր էթմէտիլի կիպի, եագասընտան թութուլուպ մաՀքէմէյէ սիւրիւքլէնմէսի տախի քիմսէյէ ումուր տէյիլ կէօրիւնիւլէյօր: Քէնտի սաղլըզընտա էՀալիսի վէ ասքէրլէրի թարա-ֆընտան պէօյլէճէ ունուտուլմագ՝ պիղճէ խա-յալ օլունապիլէն էն պէօյլէք պիր ճէպա, վէ լայըզ պիր Հիւքմ տիրլէր:

Հօրանտա իսէ Ֆիրարի Վիլհէլմի իսթէն-տիլի անտէ չըգարըպ թէսլիմ էթմէյէ Հագըր տըր: ՇէՀրլէրտէն տիշարը իգսիզ պիր գօնագ-տան մաՀպուս օլան Հիւքմտար ը ՃիՀան, վէ Հաճի ի Միւսլիման, սէրկէրտէ ի խունրիզան օ-լան շախս ը մէրաուուու քիմսէ կէօրմէսին տէ-յու մէսքէնի էթրաֆընա թախթա փէրտէ չէք-միլլէր...

Քայլըրինայա սաճընըրըզ, քէնտի պիղէ ա-

ճընմայըպ, էրմէնի գանլարը գուրուճագտան իսթանպօլ ըրլաթըմլարը իւզէրինտէ գաթիլ ի էքպէր օլան Հաճիտ իլէ գօլգօլա վէրիպ եիւրիւ տիւ իսէ տէ, եինէ պիր գէվճէ վէ պիր վալիտէ Հալինտէ գալպիմիզ քէնտի իչիւն Հիւքն իլէ տօ-լար:

Իսթանպօլտան Պաղտատա, վէ էրզըրուճ-տան Մուսուլա գատար չէօյլէրտէ չըղնանմըլ էրմէնի գատընլարը, չօճուգլարը վէ իսթիյար-լարը՝՝ պագընըզ, վէ սիզին Հուգուգընըզ թա-լէպ իչիւն ատալէթին Հարէքէթէ կէլտիլինի կէօրիւնիւլէ: Սէվգիւթ ը ճիւմլէ տէՀէթիլլէ թէրթիպ վէ իճրա էտէնլէր պու կիւն Հիսապա չալըլըլէյօրլար: Սիզ սուշսուգլարըն գանը պու կիւն սուշլուլար էլինտէն թալապ օլունուլէյօր:

Ալմանեա տէյիլ եալընըզ քէնտի Քայլընը իլլա անըն մուՀաքէմէսինտէ լագըմ օլան Հէր պիր գուշուտաթ վէ իսպաթլարը տա պիլա իթի-րազ Միւթթէֆիզլէրէ թէսլիմ էթմէլի: Պունտա նէ՛ տէսիսէլէր վէ գալըմըլլար մէյատանա չը-գաճագընը չիմտիտէն խայալ էտէյօրուզ:

Քայլը քէնտի օճաղընա իլգա օլունտու-ղընտա Ֆիրօն վէ Նէրոն, Եէզիտ վէ Հաճիտ, թիմուր վէ Ճիւնկիզ պիր եալըլարա գօփարըպ, ամա՛ն պու խապիսի պուրատա իսթէմէզիզ, ա-նը պիր գաթ տաՀա աշաղըյա աթըն տէյու պաղ-ըրչաճագլար:

Միւթթէֆիզլէրին փլանընտա Քայլընը Հէմտէմլէրի պուլունան պիր թագըմ ճէնէրալ վէ գափթանլարը տախի մուՀաքէմէյէ չէքմէք վար տըր: Ումարըզ քի, անլէր սըրասընտա թա-լաթ վէ էնվէր կիպի խունրիզ ճանվէրլէրին տախի իսթլէրի ունուտուլմայաճագ տըր:

Էքս-Վէլլի ԱՀա Ֆրէտէրիք Ուիլհէմ տա նէ՛ պօշ ատէմ իմիչ... զարպի մէյատանըն գօ-մանտանը օլմաղա նէ՛ լայըզ պիր ասքէր իմիչ, գալըրը պապասընտան եիւքսէք սէսլէնիյօր ի-տի, Հէր քէս քէնտինի պիր գանթար վար տէ-յու տիւչիւնիւլէ իքէն պուշուգ նիւկիւ պիլէ չըգ-մատը: Էյէր Հէր Վէլլի ի ԱՀա պէօյլէ իսէ վա՛յ տիւնեանըն Հալընա:

Հէր նէ տէ օլսա, Քայլըրիզմ, Չարիզմ, Սուլթանիզմ կիպի իսթիպտատ էսէրլէրի սաֆ-Հէ ի թարիխտէն սիլինտի: Պու մուխրիպ մու-Հարէպէնին խայըլը նէթիճէլէրինտէն պիրի տէ տէսփօթլըղըն տէվրիմէսի օլտու: Պունտան էվվիլ ճէնկի պաշլայանլար վէ տուրտուրանլար վէ միւսալէՀա շուրութընը թէրթիպ էտէնլէր

միւսթէպիտուէր իբէն, պու կիւն անլէր տախի
քէնտիւրտէն պէօյիւք պիր գուվվէթ մէվճուտ
օլտուղընը կէօրտիւլէր:

Ալման մէշահիրինտէն պիրի կէշէն կիւն ահ
վալ ք Հազըրէյէ տաիր պէյան ք էֆքեար էտէր
իբէն տէմիշ տիր քի, արթըզ մէքթէպլէրտէ մի-
լիթէրիզմ էօյրէտիւմէյէճէք, կէնճլէրէ մուհա-
րէպէ թալիմի վէրիմէյէճէք: Պուսու տէշէն Գի-
թապա ինանը՞ր մը, ինանմա՞զ մը՝ պիւմէյիզ,
լաքին տէտիյի շէյլէր թամմ փէյղամպէրլիշէ
մուվաֆըզ օլտուղընը կէօրիւլէօր ըզ:

ՄԻԻԹԷՄԷՏ ՊԻՐ ՐԻՓՕՐԹ

Աթիտէքի մէքթուպ՝ Անթապտա Վեր. Կ.
Մ. Գէթէնճեան թարգմանաւ Ամէրիգատաքի
պիր տօսթա եաղըմը օլարադ թապ ու նէշըր
իշիւն «Կիլիկիա»յա կէօնտէրիմիշ տիր:

«Մուհիպպ տօսթում,

«Միգինլէ մուխապէրէ էթմէք Փուրսաթը-
նա նաիլ օլտուղըմ իշիւն Ալլահ Համտ օլտուհ:
Մէմուլ էտէրիմ մա աիլէ րահաթսընը: Պիլա
շիւպէ սիգէ չօզ սէվկիւլիւ օլան տօսթլարընը
Հազըրտա իշիթմէք իսթէրսիւիզ, անլէրին չօզ
լարը տա պէնիմ կիպի պէօյլէ պիր Փուրսաթա
Հասրէթ շէքտիլէր իսէ տէ, նաիլ օլմաղտան սէ-
մայա ինթիգալ օլունտուլար. անճազ պէն սաղ
գալտըմ քի անլէրտէն սիգէ խապէր վէրէյիմ:
Կէօրիւպ կէշիւրմիշ օլտուղըմը վազալարը
(նազլի միւմբին օլանլարը) պէյան էթմէք ի-
շիւն չօզ վազթ վէ Փուրսաթ լազըմ օլտուղը է-
ճիլտէն շիմտի մուխթասարէն շախսի Հալ վէ
մահալըմը պէյան իլէ իքթիֆայէ մէճպուր-
ըզ:

«Պիզ Փամիւնանըղտան 18 եաշընտա Մով-
սէս օղլումուղը Բազաաթա՞՝ ըրմաղտա եալգան-
մաղտա իբէն սէմայա եօլճու էթմիշիզ: Տահա
Հիճրէթ էթմէզտէն էվվէլ Պէրէճիքտէ պէշ այ
պիր միւտտէթ, Ձէյթուն, Կէպէն, Կէօքսիւն,
Անտէրուն, Շիվէլի, Եէնիճէ Գալա, Մարաշ
վէ էթրաֆընտա օլան էրմէնիլէրին (Մարաշ իս
թիսնա օլարադ) եէրլէրինտէ պիր Փէրտ գալմա-
մազ իւզրէ, Պիւրէճիքտէն Ուրֆայա վէ օրտան
Բազաայա, Տէր Ձօր վէ տահա աշաղըյա սիւ-
րիւմէք իւզրէ օլանլարա, վէ աշի վազըթտա՞
Հաչաստան թարաֆընտան էվվէլա ըրմազ վա-

սըթասըյա կէլմէքտէ օլան պինլէրճէ էրմէնի
լաշէլէրինէ (գարը, էրքէք վէ չօճուդ օլարադ)
վէ սանիյէն՝ էրքէքլէրինտէն վէ խանլէրինտէն
այրըմըզ գարը, գըզ վէ չօճուղլարըն, շարգ-
տան զարպա տօղրու գօյուն վէ գուզու սիւրիւ-
լէրի կիպի քէօյաէն քէօյէ Հէր իսթէյէնէ արգու
էթտիքլէրի գըզ, գարը վէ չօճուղլարընը ալ-
մազ վէ իսթէտիքլէրի կիպի իսթիմալ էթմէք
իւզրէ սիւրիւմէքտէ օլան սիւրիւլէրէ սէյր էթ-
մէք պէտպախթլըղնա մազՀար օլտում: Նիշա-
յէթ 1915, Նոյ. 17 տէ, պիգի մահպէստէն չը-
ղարըպ գալըլար իլէ, մա աիլէ վէ ճէմիլէթ,
Բազաայա սիւրաթիւլէր, անտէն էվվէլ 110 էր-
քէք նուֆուսը օլան ճէմիլէթիմիզին 49ը ապէր
օլուպ, էքսէրիսի կէրի տէօնմէմէք իւզրէ ճէպ-
Հէլէրէ սէվզ օլունտու վէ անլէրին աիլէլէրի
եէրլէրինտէ գալմաղլըղա մէզուն տէնիլտի իսէ
տէ, մուհաճիր օլան տօսթլարընտան զիյատէ
պախթիյար օլմաաղլար:

Բազաաթա (քի Նիգիպ գատար պէօյիւք
պիր գալա տըր) էրգրում վէ էտիրնէ մէյանէ-
սինէ տիւլէն Հէր վիլայէթտէն կէլմիշ օլան 10—
15 պին մուհաճիրլէր իլէ պիրապէր, Հէր կիւն
պօղաղլանմազ գօյունլար կիպի օլարադ, էն-
ճամըմըզ միւնթաղըր իտիք: Մնունդ կիւնիւն-
տէ 16 չիֆթ գալըլար իլէ Անթապ փօրթէս-
թանթ տօսթլարտան պիր սէվզիլաթ կէլիպ,
եարըմ սաաթ ուզազ, ըրմաղըն օլ պիր թարա-
ֆընտա չատըրլարտա գօնտուլար, անլէրտէն
պէս պիրինի իսթիսնա թուլթար իսէք, Հիշ պիրի
նին եիւզիւնիւ պիլէ պիգէ կէօթէրմէյէրէք Տէր
Ձօրա տօղրու սիւրտիւլէր: Վեր. Տէր Պօղոսեան
Պատ. Նաճարեան, Փրօ. Լ. Պապիկեան, Յովհ.
Էֆ. Հասըրճեան, գալն փէտէրիմ կիլ մա աիլէ,
Գըրաճեան գալնլարըմ մա աիլէ, պու սէվզի-
յաթտա իտիլէր քի պունլարտան խապէր վէրէ-
պիլէն պիր թէք Փէրա պիլէ շիմտի պէրՀայաթ
տէյիլ տիրլէր:

Գըսա քէսէլիմ, տօգուզ պուշուպ այ Բազ-
գանըն Բէթսէմանիսինէ սէյր էյլէտիքտէն սօն-
րա վէ Տէր Ձօր գըթալընը միւթէաղըպ, Օգոս-
տոստա պիգի 400 նէֆէր գարը, չօճուդ, իսթի
յար վէ կէնճլէր իլէ պիրլիքտէ Ուրֆայա, գուր
րա տէյիւ, սէվզ էթտիլէր, օրաչա վաաըլ օլ-
տուղըմըզտա, Հիշ շէճրէ կիրմէմիգէ միւտա-
տէ էթմէյէրէք, պիգի Ուրֆատան պիր սաաթ
գատար ուզազ, Կարմուճ իլէ Ուրֆա արաաըն-
տա օլան Գարա քէօփրիւ նամ մահալա կէօթիւր-

տիւլէր, պուրասը գալա պախթը Ուրֆա կէնճ լէրինին վէ պիր թապուր Մարաշը վէ Այնթապ լը վէ էթրաֆլարընտա օլան էրմէնիլէրտէն միւթէնէքիւ պիր թապուր ամէլէ ասքէրլէրին, Զօհ րապ վէ Վարդէսլէրին գանլարըլա պօյանմը վէ քէմիլէրիլէն տօլմուշ պիր մահալ տըր: Պուրատա տէրհալ անլատըգ քի Տիյարպէրի իւզէրի Հինտէ կիթմէք իւզրէ ինչա օլունամագ չօնէ թարիքինտէ իշլէմէք իւզրէ ամէլէ տէյու պիզի օրայա կէթիրմիլէր: տաշա տօղրուաը՝ օրատա տէօթիւմիւշ օլան էրմէնի գանլարընըն գուրուամամը իշիւն, թալաաթ վէ էնվէրին փրօփապանտաընըն չէքի ախէրտէ իճրասը իշիւն պիզի օրայա կէթիրմիլ տիրլէր:

Էօմիրմտէ հանի մուհաճիրլիք գէմանընտա վագաալարըմըն իքինճի ճիւղինի տօլտուրաճագ գատար տէհէթիւ վէ թարիֆի միւշքիլ Հալլար պիր միւտտէթ կէօրիւպ կէչիւրէք էօլմէմիլ օլտուղըմըգ Հալտէ պիր եօլ իլէ պախթ պիզէ հալէր օլարագ, Յովսէփ վէ Մարիամըն Մըսըրա եօլմուլըլը կիպի՝ Ուրֆա շէհրինէ կէլմէք, վէ մագպութ պիր վէսիգէմիգ օլմատըլը Հալտէ, պիր Թիւրք մահալլէսինտէ վէ խանէսինտէ կիլլէնէք հաշամաղա նաիլ օլտուգ, օրատա թէրգիլիք էօյրէնէք էմը ի թէլայիւշէ պիր մէտար արամագըլը պիր միւտտէթ սարֆ ը վագըթ էթտիք, լաքին պէրէքէթ վէրսին քի օրատան պիր եօլ չըգմատըլընը թէլգ ֆէհմ էտէրէք, ախէր պիր չարէնէ միւրաճաաթ էթտիք քի օ պիզէ չօգ խայրը օլտու, օ տա չուհալըգ խոխ: Մէգըրիւր սէնատթլէ էքմէնիլիգէ գաթըգ կէլտիլինի կէօրտիւմիւշ գէման գանտիլտէքի գէյթի տիւքէթմէգտէն 12 հաշընտա օլան օղլումուղը վէ մուհաճիր երէցկինիմիգի իշտէ շիրքէթէ հիսսէտար էլլէտիք, վէ պու պիզէ պուլլունտուղումուղ վագթըն միւշքիլաթընը թաաիլ վէ թախֆիֆ էթմէյէ վէ չօգ եօրուլուպ թաթըլը ուլգու ուլումամըգա հարտըմ վէ Հայաթըմըլըն թէմտիտինէ մէտար օլտու: Էրպէթ պու գէմանտէ կէչիւրտիլիմիգ էօմը թապիի պիր քիմսէնին էօմըլի կիպի օլմայըպ, Հէր քէսին գաթլինէ սուսամըլ օլտուղը պիր միլլէթ խայինինին մահպէստէն գաշըպ մահքիւմիլէթտէն խէլուս օլմաղա վէ հա տէ թապիի պիր էօլիւմիւ արգու իլէ Ֆիրարի վէ սէրպէրի հաշամագըլը մէհպուր օլտուղը պիր էօմը խոխ:

Պուրտա տախի պիր սէնէ գատար գալտըգտան սօնկրա օլտու իշիւն էսնաֆ լաղըմ տըր

տէլիւ մահպուս օլարագ վէ թահթ էլ Հըֆօ, շօլ պիզի Բագգայա կէօթիւրէն Աղիգ Զափուշ իլէ * քիշիլի պիր սէվգիլաթլէ, Պէրէճիյէ կիթտիլիմիգտէ գաշըգլարա լագիպ օլտուղըմըգ մահալէ գուլար իշիւն պիզի գօնտուրտուլար: Զիւնքի օրասը պահրիյէ մէրքէգի օլուպ 4000—5000 քիմսէլէր փէք սիւրաթլէ Պաղտատըն կէրի ալըն մասը իշիւն գալըգլար հափըյօր խոխլէր: Զօգ Հասրէթ չէքտիք քի պիզի տէ պաշգա եէրէ սէվգէթմէսինլէր, օրտա իշլէմէքտէ օլան գրագէտ վէ քահանայ վէ աշխարհահան միլլէթտաշլարըմըգ իլէ իշլէմէքիլիմիգէ միւտաաառէ էյլէսինլէր տէ, պարի կէօթիւրմէքտէն աճիգ գալտըլըմըգ շուճէսէտիմիգէ 16 սէնէ իշ մահալիմիգին գուլարը վէ չէօփիւքլէրի պիզէ մէգար օլարագ միւքիաֆաթլանըմը օլալըմ: Ալլահ պիզէ արգուճըլտան փէք գիյատէսինի վէրտի, պիր եօլ իլէ պէլէսիյէ լէիսինին մէնաֆիինէ օլան տէղկեհաշլարտէ իշլէմէքիլէք վէ Հագգ իւճրէթիմիգտէն պիր գըսմընա նաիլ օլմաղըլը պիզիմ իշիւն խալալը պիլէ միւշքիլ պիր մէսէլէ իքէն միւմքին օլտու:

Պիր սէնէտէ էինէ մա աիլէ ալաճա, պէգ իշլէյէրէք խօշ վէ նախօշ արգատաշլարա, վէ ուսթալարա մալիք օլարագ սէֆէր պէրլիք նիւհայէթիւնտէք մաղի մէսքէնիմիգի պիլէ կէօրմէյէրէք կէչիւրմէք շէրէֆիինէ նաիլ օլտուգ: Արթըգ Հէր շէլի իլէ թէրք էթմիլ օլտուղըմըգ միւլի էտէն խանէ վէ քիլիսամըլը նափաք օլմուշ վէ նիսպէթէն աղ խարապ օլմուշ թաշ ու թօփուրաղընը իլք տէֆա կէօրմէք վէ իքի Հաֆթա օրտա մա աիլէ հաշալարագ Հասրէթիմիգի ալտըլտան սօնկրա, մատէր ի մանալիմիգ օլան Այնթապա կէլիպ պէշ սէնէ Լվվէլ պուրտա օլան գըզըմըլը վէ գալան տօթլարըմըլը կէօրմէք պէրէթիինէ նաիլ օլտուգ:

Վագաա տուա վէ արգուլարըմըլըն ճէվապընա տաշա նաիլ օլմատըգ իսէ տէ. չօգլարըն արգու էտիպ տէ միւլէստէր օլմատըգլարը պէրէքէթլէրէ մաղՀար օլարագ չօգ մէյուս վէ մէսրուր օլտուգ: Պուրայա վաալ օլտըգտան աղ սօնկրա ինկիլգ ասքէրլէրի Ալլահըն էլլինտէ ալէթ օլան գապիլլէր վէ միւլարէք օթօմօպիլլէր, թէլսիլ թէլէգրաֆլար վէ Հինտի սարըլը վէ սիւնկիւլիւ ասքէրլէր կէօրտիւք, Այնթապըն պիր խարապէգար օլտուղընը իքինճի Գիլիսանըն տէօրթ տիվարտան դայրի Հիշ պիր շէյի գալ մալարագ, օ տա կէչիպ տէօնէն Թիւրքլէրէ

մեղադրել վէ ապտէսխանէ Հալինտէ գուլանըւ-
տըղընը պէլքի պիղատէն հվելէ տօսթլարտան ի-
շիթմիշտինիզ: Էլիմիգտէն պիր շէյ կէմէտիւի
իշին նալէ վէ Փիղանըմըլէ ՍաՀիպ ի խանէյէ
բէֆի տալա էտէրիզ:

Շու Հալտէ, Էէրլի վէ մուՀաճիր Հազըր ճէ-
միլէթտէ իպատէթէ միւգթէտիր Հալ վէ մա-
Հալ Էօգ իքէն, պազը տօսթլարըն թէշվիդիլէ
Հէնուգ թէսլիմ էտիլմիշ օլան ժամտա Գալսէ-
րիյէլի պիր քահանայ սապուՀլայըն պատարագ
էթմէք իւզրէ, իւք տէֆա օլարագ չան Հալընըպ
Մնուղ խըտմէթի իճրա օլունտուգտան սօնկրա
ագաճմլայըն տախի Գալսաճըղ քիլիսաաընտա
իւք չան Հալընըպ ճէմիլէթ ալագտա օլարագ պիլ
իթթիֆագ, պիր խըտմէթ իճրա օլունտու: Պու
սօն մահալ փէք միւնասիպէթսիզ իտի, չիւնքի
թիւրքէր անը ալաճա տիւքքեանը հափմըշ օ-
լարագ, պիւթիւն տապանտաքի չուգուրլար Հա-
լա տիւլլէնմէմիշ օլտուղը Հալտէ ունուտըմագ
պիր խըտմէթ վէ թէէսիր օլտու:

Հէր քէսի Հայրէթէ պրագան պիր շէյ տէ
օլ պէօյիւք պինայը՝ սըղմայաճագ տէրէճէտէ
(էքսէրիլէթի գատըն վէ չօճուգլար օլմագ իւզ-
րէ) տօլտուրան ճէմիլէթ իտի, Հէր նէգատար
սաիր թարաֆտան իլթիճա էթմիշ չօգ մուՀա-
ճիլէր վար իտի իսէ տէ, պու գատար ճէմի-
լէթ Հիշ պիր քիմսէ մէմուլ էթմէյօր իտի:

Մէսէրէթի թէքսիր վէ գալպի միւնքէսիր-
լէրի թալթիֆ վէ թէսէլլի էտէն տիկէր պիր խու
տուտա Մր. Թրօպրիճին Մէյնօր իսմիլլէ վէ
Փարզըլ պիր էլպիսէ իլէ՝ կէրմի պիր մուՀապ
պէթ վէ էրմէնի ըուՀը իլէ ըասթ կէլէ պու ճէ-
միլէթտէ պուլունմասը վէ կէրէք Մըսըր, Փա-
լէսթին, Շամտա օլան տաղըմըլլարտան վէ կէ-
րէք իսէ Ամէրիգատան պիլէ իսպէր վէրէրէք
սէլամ կէթիւրմէսի իտի: ՄուճաիլէյՀին էրմէնի-
լէրէ վէ էրմէնիլէյէ տօղըն իպլագ էթմիշ օլ-
տուղըլ գալրէթի շայան ը թագաւիր տիր: Քէնտի-
սիլէրմէնիլէյէ Հօյրէնմէյէ պալաաղըլ կիպի լի-
սանլարը իլէ գօնուչընլար տէյիլ թահրիք վէ
թէշվիդիլէրի պիլ էրմէնիլէրի մահճուպ էյլէմիշ
տիր:

Քէնտիսի Հալպտէ իշլէմէք իշին թաին
օլտուղըլ էճիլտէն հարըն պու մէքթուպլա պիր-
լիքտէ օրալա ապտէթ էտէճէք տիր, քեաշի
պուրատա գալսա իտի Հէր ճիՀէթլէ չօգ Փաի-
տէլի օլտու իտի:

Իշթէ շիմտի Հիսս էտէպիլիյօրուգ քի պիլիմ

իշին էօլիւմ վէ տաՀա Փէնասը օլան մուՀաճի-
րէթ՝ խիթամա կէլմիշ տիր: Թիւրք տօսթլարը-
մըգ միւնէլլաՀ օլմագտա տըրլար, լաքին օլ
Հալ պիղտէ թէլաշ Հասըլ էթմէյօր, էվլէրի պա-
ղէն աղը ը Հալ իլէ պաղըլարտա էօլլէ ալընը-
յօր, վէ նիշէլէրի տէ տօղընտան վարիսլէրի
օլմատըղը Հալտէ ալընամայըլ գասիպլէրին Էէ-
տինտէ տիրլէր: Քիւլլիլ խարապ օլան էվլէր
փէք չօգ, խթիմալա միւնասիպ խանէլէր փէք
աղ, պիր գաշ Էիւլ մուՀաճիր, ինսան շէքլին-
տէն չըգմըշ օլարագ, ժամըն իշինտէ վէ տիւք-
քեանլարընտա սաքին օլույօրլար, անճագ պիր
գաշ կիւն էվլիլ տիր քի անլէյէ 4էր էքմէք վէ-
րիլիյօր: ԻՀթիլլաճ զայէթ չօգ աղը: Էսիր գըզ,
գարը վէ չօճուգլարըմըգ օլտուգլարը Էէրլէրտէ
տիրլէր, վէ անլէրի ալմագ միւնքին օլա լաղըմ
կէլէն մէսքէն վէ լէվաղըմաթ Էօգ տըր, Հէր շէյ
փահալը, Պուլտալըն թիմինի 65—85 զուրուշ,
հաղըն պաթմանը 150 զուրուշ, էթ 45 զուրուշ,
պիր Էուճուրթա 7—8 մէթայիք, Հէր քէսէ միւ-
նասիպ իշ Էօգ տըր:

Օրտա օլան տօսթլարըն պիլգէ իշթիւրաքտա
օլտուգլարընտան տօլալը չօգ մէմնուլիլէթի-
միլի աղը էտէրիզ, վէ կէշմիշ աՀվալ վէ մահա-
լըմըլը շիմտիլի իլէ ըուպար էտէճէք օլտու ի-
սէք, 126ընճը Մէղմուրըն պլյան էյլէտիլի Հա-
գիգաթ պիլգիմ իշին իրաԿան օլույօր, չօգ շէյ-
լէրմիլ Էօգ, գալաթըմըլ չօգ, տէրտիմիլ տաի-
մի վէ տէվաաղըլ իսէ տէ, Համտ օլտուն, Մէմա-
վի թէսէլլի վէ միւնթագպէլ իսիտիլլէ մէմուլ-
լըլ: Պիր պէօյիւք սէրվէթ վէ մէսէրէթիմիլ
վար իսէ օ տա մասունիլէթիմիլ, պիտուշ օլ-
տուղըմըլ, պա իֆթիլար թաշըտըղըմըլ իսիմ-
տէնը գալրի, զուլմ չէքտիլիմիլ գալմա գարըլ
Հիշ պիր գուսուրըմըլ օլմամասը տըր: Պու
տէօրթ սէնէ տէվաճ էտէն մուՀարէպէտէ ժան-
տարմա վէ մէմուլ ը միւլքիլէնին, Էէտիլքէրի,
Կիլաիլքէրի, Էրմէնի էքմէքլէրի վէ Էրմէնի էլ-
պիսլէրի, իսքեան էթտիլքէրի խանէլէր քի չօգ
լարընը օլ սուրէթլէ խարապ տախի էյլէտիլէր,
Էրմէնիլէրին ինչա էթտիլքէրի պինալար տըր-
լար. օրտույա սուՀուլէթ վէրէն Հէր տաիրէտէ
չու Հալտէ իշլէյն Էրմէնիլէք օլմուշ տըրլար:

Իշթէ քէնտիլէրի խըտմէթ էտէն կէնճլէրին
խանէլէրիլի խարապ, գարըլարընը վէ չօճուգ-
լարընը մուՀաճիր, թալանլէ իլթիֆա էթմէյիպ
գաթլ էթտիլէր, Հալէպտէն Տէր Զօրա գատար
պիլալէ էթմամը, էթմամախէյէ կէօթիւրէճէ-

չիզ տէչեմք չէօլլէրտէ թէլէֆ էյլէտիլէր: Պէօլլէսի պիր միլլէթին հէր հազդ վէ փաք օլան հուգուգընը սազըթ մապէալէրինի նափաք, մապուտարընը թահգիր, վէ պաքիր վէ փաքիզէլէրինի վէ կէնճ չօճուգլարընը թէզլիլ էթտիլէր: Պու ճիւմլէ ահվալըմըղը արզ էթմէք իչիւն էյէր գէմինտէ վէ գէմանտա պիզի իսթիմա էթմէք իսթէյէն պիր մաՀքէմէ պուլմազ իսէք սէմատա վէ էպէտիլէթտէ պէօլլէ պիր միլսաատէյէ նաիլ օլաճաղըմըղա իւմիա իլէ միւնթաղըր օլուրուգ:

Էլպէթ շու հալտէ ահվալըմըղը թէրսիմ էտէն, ճիւզիւ օլսուն, վազաալարը տէմիշ օլմատըգ, անլէր քէսիր տիրէր, պիզիմ քի պէօլլէ տիր, ճիւտլէր տօլտուրուր, ախէրլէրինքի պէօլլէ տիրէր: Պիր գաչ հաֆթա էվլէլ պիտատէրիմին պիր գըղը պիզէ Տէր Զօրտան, գըթալտան գուրչուն վէ գըրըճլար իլէ եարալանմըզ վէ էօլիւլէր իլէ 4 կիւն գուչուտա (մաղարատա) գալտըգտան վէ Բէս իւլ Այն իլէ Պաղտատ արասընտա պիր գաչ տէֆա սաթըլտըգտան սօնկրա պիզի պուլապիլտի, պինլէրին իչինտէ խէլաս օլան վէ դարայիպլէր նազլ էտէն պիրի: Կէրէք մէրգուճէնին վէ կէրէք իսէ պիզիմ կէօրիւպ իշիթտիյիմիզ վազաալարըն պիլինմէսի վէ իշիտիլմէսի արզու վէ ֆաիտէլի օլուր տէչիւ թալսիլէ էտէր իսէնիզ, միւճմէլ շէլտէ թէտարիք վէ իրսալ էթմէքիլիէ հազըրըզ, պու մէքթուպտան տաՀա էյի եազըլմըզ օլարազ:

Եիմտի տօղրու պիր սթաթիսթիքիմիզ եօզ տըր, լաքին Մարաշ, Սըվազ, Հաճին վէ Ատանա մէյանէլէրինտէ պուլուլան հէվալի տէ մէպիւն հիչ պիր էրմէնի գարիյէսի եօզ տըր, նիչէլէրին տէն 10 տա պիր, 30 տա պիր, ալթմըշտա պիր սազ գալան վար տըր, վէ պազը քէօլլէրին իսէ պուրասը պիզիմ տիր տէչէճէք պիր թէք ֆէրտլէրի պիլէ գալմամըզ տըր:

Տուա վէ իշթիրագընըղա միւՀթամ տօսթուրուգ՝

Կ. Ռ. Բէթէնճէկն

(Տէվլամ օլուգմահագ)



ՄՕՐԿԸՆԹՂՕՆԸՆ ԾԷՀԱՏԷԹԻ

ՊԱՊ 27ՏԷՆ ՏԷՎԱՄ

Իսթանպուլտա պիր գաչ թէսիրլի Ալմանլար վար իտի քի ՎանկընՀայմ իլէ հէմէֆեհար տէյիլ իտիլէր: Պունլարըն արասընտա Ֆրանգֆուրթըր Ձայթունիզ զազէթասընըն 30 սէնէտէն պէրու մուխպիրի պուլուլան ֆօլ Վաչճ պաշ մէվ գէի թութար: Պու ատէմ Շարգ մէսէլէլէրինէ պէլթի հէր Հանկի պիր Ալմանտան զիյատէ վազըֆ օլան պիր քիմսէ տիր: ՎանկընՀայմ տաիմա Վաչճտան մալիւմաթ ալըր իտիյսէ տէ, աշըն վէրտիլի նասիՀաթը հէր վազթ գապուլ էթ մէզ իտի: Ալմանիա էրմէնի մէսէլէսինէ միւտախէլէ էտիպ, անլէրէ էտիլէն թէտտտիյաթը մէն էթմէմէսի Ալմանեայա մուգիր իտիյինէ Վայճ գալիլէն գանմըզ իտի: Վէ քէնտիին պու գանըշընը միւքէրէրէն ՎանկընՀայմա թէպլիզ էթմիշ իտիյսէ տէ, պիր խալլըր նէթիճէյէ վասըլ օլամամըզ իտի: 1916նըն Յունվարընտա Թիւրքիատան մուֆարագաթըմտան պիր գաչ հաֆթա էվլէլ քէնտիսի պանա պու մէսէլէ հազ գընտա շէօլլէ սէօլլէտի: — «Մուհարէպէնին իլքինտէ Ալմանիա էրմէնի մէսէլէսինտէ խաթա տա պուլուլնտուղընը սէն պանա պէյան էյլէտին: Պէն սէնինլէ քեամիլէն հէմէֆեհար իտիյիմտէն ՎանկընՀայմա էֆեհարըմը պիլտիրտիյիմտէ, օ պէնի իքի տէֆա օտասընտան թարու էթտի:»

Ալման սէֆարէթխանէսինին միւշալէրի Նօյրաթ տա էրմէնիլէրէ էտիլէն թէտտտիյաթա մուղալիր իտիյինտէն, էնվէր վէ Թալաաթ իլէ օլ պապտէ շէտիտ լիսան իլէ միւլազաթլարտա պուլուլնտու իսէ տէ, պիր մէնֆաաթ հասըլ օլմատը:

Ալմանեանըն էլլիսի մէսէլէյէ միւտախէլէ էթմէք իսթէմէտիքճէ հիչ պիր Ալմանըն սէօզիւ միւլէսիր օլամայաճաղը թապիլ իտի: Մէրգուլ քիմսէ էրմէնի սէվգիյաթընը մէն էթմէյէճէչի աշիքեար իտիյսէ տէ, պէնիմլէ պիր գաչ հաֆթա տա կէօրիւշմէմիշ իտիյինտէն, պէթէք րար տօսթըզ ալազամըղըն պաշլանմասընա խա հիւքեար օլուպ, սէֆարէթխանէլէ նիչիւն կիթ մէտիլիմի անլամազ իչիւն միյանճըլար կէօնտէրմէքտէ իտի: Թամմ օլ սըրատա րէֆիլէրինտէն պիրի վէֆաթ էթմէմիշ օլսաթիտի, արամըզտա պուլուլնտան սօղուգլուգ պիլմէմ տաՀա

սէ գատար վազթ տէվամ էտէճէք իտի: 1915ին Յունիսինտէ Ալման սէֆարէթխանէսինին միլիթերի աքաւեսի երկզպաշը Լալիփիկ Լիւլէ Պուր կազըն շմէնտըֆէր սթանիօնընտա վէֆաթ էյլէտի: Վէֆաթը Բիվօլվէր պօշանմասընտան օլտու իսէ տէ, քէնտի էլիլէ վաճառէն մի, գազաճէն մի, եօզա Լիման Ֆօն Սանտըրս տէյիւ զանն օլունարագ պիւր թիւրք էլիլէ մի իտիյի անլաշըլամամը տըր: Լալիփիկ ՎանկընՀայմըն փէք սըզը տօսթը օլտուզընտան, վէֆաթ խապէրինի ալըր ալմագ անը թապիլէյէ կիթտիմ: ՎանկընՀայմըն սօն տէրէճէ միւզթարիպ պուլտու, վէ իվթիրապընըն սէպէպի սալթ Լալիփիկին վէֆաթը տէյիւ, իլլա Ալման միսիօնէրէլէրին Ալման Հիւքիւմէթինէ էրմէնիլէր Հազափօթլար կէօնտէրիպ, էրմէնիլէրին թէլէ, էտիլմէլէրին գաւըր փրօթէսթօ էթմէլէրի իտի: Վէ լաքին Հէփ պու փրօթէսթօլարա րապէն քէնտիսի էրմէնիլէրէ գէրրէ գատար ինսաֆ կէօսթէրմէք մագսէտինտէ տէյիւ իտի: Պիւր գաշ կիւն սօնկրա պանա իտտէ ի գիյարէթ էթտիլինտէ չէօյլէ սէօյլէտի:—

«Քիչընըրըն օրտուսու նէ՞րէտէ գալտը: Պէլճիգայը կէրի վէրմէյէ պիւր րազի իզ: Ալման եա մէֆրէթ պիւր սըպմէրին տօնանմասը թէտարիք էթմէյէ մագսէտ էթմիլ օլուպ, պուլտան սօնկրա մէյտանէ կէլէճէք օլան մուՀարէպէտէ ինկիլթէրաշը ապլօզպա ալաճաղըզ: Շու Հալտէ սըպմէրինլէրիմիզէ մէրքէզ օլմասը իչիւն Պէլճիգայա իլթիյաճըմըզ եօզ տըր: Պէլճիգայը Պէլճիգալըլարա կէրի վէրիպ, անըն պէտէլին Գօնկօյը ալաճաղըզ:»

Պուլուն իւզէրինէ գէվալը Քրիսթիանլար իչիւն պիւր բիճա տաՀա էյլէտիմ: «էրմէնիլէր» տէտի ՎանկընՀայմ, «պու մուՀարէպէտէ թիւրքէ տիւշմէն իտիքլէրի գաՀիւր տիւր: Շուրասը աշիքիար տըր քի, պու իքի գալմըն պիւր մէմլէքէթտէ պիւրիքտէ եաշամալարը գապիլ տէյիւ տիւր: Ամէրիգալըլար անլէրին (էրմէնիլէրին) պիւր գըսմընը Ամէրիգայա կէօթիւրսիւնլէր, պիւր Ալմանլար տա անլէրտէն պագի գալանլարընը ԼէՀիսթանա կէօնտէրէճէյիզ վէ էրմէնի վիլայէթլէրինէ ԼէՀ ԵնՀուտիլէրինի կէթիւրէճէյիզ, շու շարթ իլէ քի օլ ԵնՀուտիլէր Սիօնիսթ խիւլեալարընտան վազ կէՀսինլէր:»

Պէն թէքարէն փէք իսաՀիլ իլէ էրմէնիլէր Հազգընտա իլթիմաս էթտի իսէմ տէ, Վան-

կընՀայմ էրմէնիլէրէ եարտըմ էթմէքտէն իմթինա էյլէտի:

Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր Յուլիս 4տէ Վան կընՀայմ էրմէնիլէր Հազգընտա նուֆուզ սաՀիպի օլան էնվէրի եա թալաաթա տէյիլ իլլա, անլէրին կէօլկէսի օլան Սատրազամա պիւր փրօթէսթօնամէ կէօնտէրտի: Պուլտան ագտէմ Օսմանլը Հիւքիւմէթի Իսթանպուլտա պուլունան ինկիլզ վէ Ֆրանսըզ (մուՀարիպ օլմայան) էֆրատը կէլիպօլուլա կէօնտէրէյօր իտի քի, Ելալտ տօնանմալարընտան աթըլան թօփլարա գուրպան կիթսինլէր: ՎանկընՀայմ սալթ պիւր կէօսթէրիլ իսթըր իչիւն թիւրք Հիւքիւմէթինէ պէօյլէսի պիւր փրօթէսթօնամէ կէօնտէրմիլ իտիլի կիպի, էրմէնիլէրէ էտիլին թէատտիյաթա գարշը տա պու նօթայը կէօնտէրտի: Իչպու փրօթէսթօնամէտէ կէօրիւլէն րիյաքեարլըզ պանա սաիր սէֆիւրլէրտէն գիյատէ աշիքիար իտի, գիւրա ՎանկընՀայմ պու նօթայը կէօնտէրտիյի տա գիլէտէ, Ալմանեա պու գըթալարը մէն էթմէք իչիւն Հիլ պիւր շէյ հափմայաճաղընը պանա պիլտիւրյօր իտի: Իչպու միւլազաթըմըզտան ագպիւր վազթ սօնկրա ՎանկընՀայմ Ալմանեայա կիթտի:

Վէ լաքին Իսթանպուլտա էրմէնիլէրին Վան կընՀայմտան տաՀա ազընը պիւր տիւշմէնի վալ իտի իսէ, օ տա Ալման սէֆարէթխանէսինին պաՀրիյէ աքաւեսի Հուճան իտի: Պիւր տէֆապիւր Ալման տիփլօմաթ պանա—Հուճան էնվէրտէն վէ թալաաթտան գիյատէ թիւրք տիւր» տէտի: Հուճան էնվէրին գայէթ սըզը տօսթը օլուպ, Ալման սէֆարէթխանէսիյէ Օսմանլը Հարպիլէ մէմուրլէրի իւզէրինէ պէօյիւք թէէսիրի օլտուզընը պիւրիլիմտէն, էրմէնիլէր Հազգընտա անա տա սէօյլէտիմ: Մէրգուճ տօզրուտան Գայզըր թարաֆընտան կէօնտէրիլմիլ օլուպ, անըն էֆիարը Պէրլինին էֆիքարընա քիսմիլէն միւլապըզ իտի: Իչթէ անըն սէօյլէրի:—

«Պէնիմ էօմրիւմիւն գըսմը ագէմի թիւրքիատա կէճիլ օլտուզընտան պէն էրմէնիլէրի էյի պիլիւրիմ: Պու մէմլէքէթտէ էրմէնիլէր վէ թիւրքլէր պիւրիքտէ եաշայաճաղըլար: Պու իքի գալմըլարտան պիւրի մէյտանտան գալտըրըլմալը: թիւրքլէրին էրմէնիլէրէ էթտիքլէրի մէզալիմ իչիւն պէն անլէրի թայիպ էթմէմ: Պէնիմ գաննըմճա Հազգ քիւլիլէն քէնտի թարաֆլարըն տա օլուպ, էթտիքլէրի իչիւն թէպրիյէ օլունա-

պիլիբլեր: ՁախՓ պիր գալմ էգիլմէլի տիր: Էր-
մէնիլէր Թիւրքիանըն թագսիմ էտիլմէսինէ Հէ-
վէսքեար տըրլար: Պու մուհարէպէտէ անլէր
Հէմ Թիւրքլէրէ Հէմ տէ Ալմանլարա գարչը օլ-
տուգլարընտան արթըգ անլէրին պու մէմլէքէթ-
տէ գալմաղա Հագգը եոգ տըր: ՎանկընՀալմ օլ
փրօթէսթօնամէյի կէօնտէրմէմէլի իտի: Պէն ա-
նըն եէրինտէ օլսա իտիմ, կէօնտէրմէյ իտիմ:»

Մէրգուճըն պու սէօգլէրինտէն տէՀէթէ կէ
լիպ, սէօգլէրինէ փրօթէսթօ էթտիլիմտէ, Հու-
ման էրմէնիլէրէ գարչը իթալէ ի լիսանա վէ
Թիւրքլէրի թէպրիյէ էթմէյէ շէօյլէճէ տէվամ
էյլէտի:

«Պու մէսէլէ Թիւրքլէրին մուհաֆազա ի
նէֆա մէսէլէսի տիր, վէ օլ նօգթա ի նագար-
տան էթտիլէրի Հէր շէյտէ քիւլլիյէն թէպ-
րիյէ օլունտըրլար: Գատը Բէօյտէ էրմէնիլէրէ
ախտ 7000 թիւֆէնք պուլտուգ: Պունլարը պու-
լունճա էնվէր էրմէնիլէր իլէ միւլայիմ աուվ-
րանըպ անլէրին սատագաթընը սընամագ իչիւն
անլէրէ պիր ֆուրսաթ տաՀա վէրմէք իսթէտի:
Վէ լաքին անլէրին Վանտա էթտիլէրինի իչի-
տինճէ, մուհաֆազա ի վաթան իչիւն ԻթթիՀատ
վէ Թէրագգը Գօմիթէսի էրմէնիլէրի սիւրկիւն
էթմէյէ գարար էթտիլինտէ էնվէր խաՀնախաՀ
լագի օլտու: Հէփ էրմէնիլէր Թիւրքիանըն
գուվէթինին խարապ օլմաուրնա չալըչըյօրլար
վէ անլէրի սիւրկիւն էթմէք պուլունն էօնիւնիւ
ալմանըն պիրիճիք չարէսի տիր: Էնվէր Հագի-
գաթէն շէֆիգ պիր աուտէ օլուպ, պիր թէք սի-
նէյի պիլէ ինճիթմէյէ զայր ի միւլթէտիր տիր:
Վէ լաքին ֆիքրինէ գօյմուլ իտիյի պիր թէսավ
վուրը թէսաՀիւպ էթմէնին օլունտա գօրգու
վէ սալը պիլմէգ: Կէնճ Թիւրքլէրին գուվվէթի
սալթ Իսթանպօլ իլէ պիր գաչ պէօյիւք շէՀրլէր
տէ տիր: Պաչգա եէրլէրտէ գուվվէթ էսքի գա-
ֆալը Թիւրքլէրին էլինտէ օլուպ, անլէր տէ
Հէփ միւլթէասուպ տըրլար: Պու էսքի գաֆա
Թիւրքլէր շիմտիքի Օսմանլը Հիւքիւմէթինի
սէվմէտիլէրի էճլտէն, եէնի Թիւրքլէր մուհա
ֆազա ի նէֆաէ մէճպուր տըրլար: Լաքին էր-
մէնիլէրտէն պաչգա սաիր Գրիսթիյանլարա զի-
յան կէլլը տէյիւ գանն էթմէ: Հանկի Թիւրքէ
տէսէն պին Թիւրքիւն արասընտան իւչ էրմէ-
նիյի սէչիպ չըգարապիլիւր:»

Հուճանտան պաչգա սաիր մարուֆ Ալման-
լար տա վար իտի քի, պու կիպի պիր էֆքեար
Թաչըմագտա իտիլէր: Պէն էրմէնի մէսէլէսինէ

գարըչըյօր իմիշ իմ թէօՀմէթիլէ, Ալման մէ-
մուրլէրի արասընտա քէնտիմէ տօղրու պիր ու-
մուճի սու ի գանն Հասըլ էթմիշ իտիլիմէ տաիր
Հէր Թարաֆտան խապէրլէր իչիթմէյէ պաչլա-
տըմ: Պիր կիւն Ալման սէֆարէթիանէ միւլա-
վիրի եանըմա կէլիպ, Ալմանեանըն խարիճիյէ
նէգարէթինտէն Հէնուգ ալմըլ իտիլի պիր թէ-
լէգրաֆը պանա կէօսթէյտի: Պու թէլէլըրաֆըն
միւնաէրիճաթընա կէօրէ, Լօրտ Գրու վէ Լօրտ
Գրօճըր Ինկիլթէրրա փարլամէնթօսընըն Լօրտ-
լար տաիրէսինտէ էրմէնիլէր Հագգընտա իրատ
ը քէլամ էյլէյիպ, գըթալլարըն մէսուլիյէթինի
Ալմանլարա Համլ էթմիշլէր վէ պու խապէր տէ
պիր Ամէրիգալը շահիտտէն ալընմըլ իտիլինի
իտտիա էթմիշլէր: Պու թէլէլըրաֆտա շու խու-
սուս տա զիքը օլունմուլ իտի քի, Ուէսքմիմս-
քըլը Կագէթտէ նէչը օլունմուլ օլան պիր պէնտէ
կէօրէ, պագը մաՀալլէրտէ Ալման գօնսօլլար
գըթալլարը թէշվիգ էթմիշլէր, Հաթթա օլ գը-
թալլարտա զիմէտիլ իմիշլէր վէ պունլար արա
սընտա Հալէպին Ալման Գօնսօլը Բէսլըր գըթալ
իլլէրինտէ չօգ իշ կէօրմիւլ: Նօյրաթ եանըմա
կէլմիշ իտի քի պէն պու թէօՀմէթիլէրի թէքիպ
էտէյիմ: «Պու ճիւնայէթլէրէ մէսուլ օլանլար
Ալմանեա՞ մը եօգսա Օսմանլը Հիւքիւմէթի՞ մի
իտիլինի լէսմէն թային էթմէք պանա այիտ տէ-
յիլ տիր» տէլէրէք, պէն անըն թէքիլֆինէ (քի
օլ թէքիլֆի Ալմանեա Հիւքիւմէթի թարաֆընտան
կէլմիշ իտի) ասլա բու ի բիգա կէօսթէրմէտիմ:

Պունունլա պէրապէր սիյասի տաիրէլէրտէ
Հէր քէսին գանըլը շու իտի քի, էվրօփա վէ Ա-
մէրիգատա էրմէնի գըթալ խապէրլէրինին նէչը
էտիլմէսինէ մէսուլ օլան քիմուէ Ամէրիգան սէ-
ֆիրի տիր: Անլէր պու գանըլարընտա եանըլմըլ
տէյիլ իտիլէր: Դեկտեմբեր ալընտա օղլուն
Կէլիպօլու շիպՀի ճէգիլէսինի զիյարէթ էտիպ,
օրատա պուլունտան ճէնէրալ Լիման Փօն Սան-
տըր՝ վէ սաիր Ալման մէմուրլարը Թարաֆըն-
տան թալթիֆ էտիլտի: Օրաչա եէթիշիւր եէ-
թիշմէյ պիր Ալման մէմուր եանընա կէլիպ, Ա-
մէրիգա զագէթալլարընտա փէտէրինին էրմէնի-
լէր Հագգընտա եագտըլը պէնտիլէր փէք տիգգա-
թա շայան պէնտլէր տիրլէր» տէտի:

–Փէտէրիմին պէնա ֆիլան եագտըլը եօգ»
տէտի օղլուն:

«Ա՛,» տէտի մէգքիւր մէմուր, «օլ պէնտ-
լէրտէ փէտէրինին իսմի կէօրիւմէյօր տէյիւ
անլէրի քէնտիսի եագմայօր տէմէք տէյիլ տիր»:

Օլ մէսէլէ Հագգընտա Փօն Սանտըրս տա չէօյլէ սէօյլէտի:— «Փէտէրին Թիւրքէլէրին էր— մէնիլէրէ էթտիքէլէրին ալէմէ ֆաշ էթմէսիլէ եանլը Հտէյօր: Պու չէյլէրի պիլտիւրմէք անըն վագիֆէսի տէյիլ:»

Պու կիպի սէօյլէրի պէն առլա թընմատը— զըմտան, Ալմանլար պէնիմլէ թէՀտիտամիլ հօլ լու մուսմէլէ էթմէյէ գարար էթտիլէր: Կիւզ մէվսիմիին իւք զըսմընտա Պէրլինտէն Իսթան— պօլա Տր. Նօսսիկ իսմինտէ պիւրի կէլտի: Մէր— գում պիւր Ալման ԵէՀուտիսի օլուպ, Իսթան— պօլա կէլիշինին զաշիւրի մագսէտի Սիօնիսթլէ— լէ գարը իշմէլէ իտի: Պիւր կիւն պէնիմլէ պիւր զաշ տագիլէ զօնուշուպ, Սիօնիսթ իշինէ տաիւր պիւր թագըմ պէյանաթտա պուլուլտուզտան սօնլըս, պէն անըն Ալման Հիւքիւմէթի թարա— ֆընտան կէօնտէրիլմիշ պիւր աճէնթա իտիլինին ֆարգընա վարտըմ: Պէնի կէօրմէք իշին պիւր քէրէ տաՀա կէլտի: Իւք կէլմէսինտէ Փիքըրինի պիւրազ միւշէվլէշ իյգաշ էթտի: Զաշիւրին մագ սէտի պէնիմլէ թանըշ օլուպ, կէօնլիւմիւ գա— զանմագ իտի:

Միւթէրնիմ' ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

(Տէվլամ օլուսմագ)

Copyright, 1918, Doubleday, Page & Co.

ՄՈՒՀԱՐՐԵԱԹ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ԵՕԼՃՈՒԼԵՂԸՄ

Մաշ ք Հալըն 21, փապար էրթէսի կիւնիւ վափօրուսուզ աղըր աղըր վէ մութանթան թարգ տա Կօլտըն Կէյթի պրագըպ Խաղաղական Ուլ— կիանտուսու կէշէր իքէն Սան Ֆրանսիսքօ չէՀ— րինէ սօն էլլէտամըղը վէրտիք: Պու տէֆա ֆարգը պիւր Էէրէ, ֆարգը պիւր թարիլ վէ ուսուշիլէ հօլմուլուզ էթմէքտէ իմ: Կիտէճէյիմ Էէր Երուսաղէմ, թարիլի ուղու, վէ ուսուլը միւշէլ մէսէլ, չիւքի մէսարիֆսիլ եախօս ազ մէսարիֆ իլէ հօլմուլուզ էթմէք իշին պու վափօր չիւքէթիւտէն Բապըթ Տալըր Գըմիլէ— մի, Սան Ֆրանսիսքօ, պիւր իշ ալարազ Սինկա— բօրա գատար կիտէպիլիյօրում: Էյէր պու մէս— լէքտէ մուլաֆֆազ օլուրսամ, տիւնեանըն էթ— քաֆընը պիւր տէֆա թէքմիլէն վէ պիւրտէ իլա— վէլէրի օլարազ տէվըր էթմիշ օլաճաղըմ: Եօ—

զարտաքի վիքը օլուսան իւշ նօգթալարը չա— յէտ պիւր պիւրինէ մուվաֆըգ պիւր սուրէթտէ գա վուշուրսամ, Էանի պու տօլաշըգ Էօլտան կի— տէրէք, վալիտէ, պիւրտէրլէր, վէ սաիւրէ ազ— րապամը Երուսաղէմտէ պուլուր սօնկրատա մա— Հալը վէլատէթիմ Ատանայը ազատ Հալաւտան— տա կէօրիւր իսէմ պէնի ճէսարէթտէն տիւշիւր— մէյէ Հալըշան պաղը տօսթլարըմ մաթպաա վա սիթաուլլէ ալանէն թագրիւր էտէճէյիմ քի՝ «Իւք կէլէն իւք տէֆա սըրվ օլուր:» օլ սա իլէ պուլա տիւնեասընտա եաՀամայօրուզ. արթըգ կէօլլէրիմիլի աշալըմ:

Պալատէ վիքը օլուսան չիւքէթիւ միւտիւրի պէնի վափօրուն գափտանընա թէսլիմ էթտի վէ մէսէլէյի թարիֆ իլէ թալիւիյէ էթտի քի պէնի Սինկափօրա գատար տիւքաթ էտէրէք կէօթիւր սիւն, էլպէթ Էէնի տիւնեայա կէլմէյօր իտիք Էա: Պանա վէրիլէն օտա պաշ օֆիսէրին օտասը օլուպ, քէնտիմի հալընըգ էօյլէսի պիւր Էէրտէ պիւլմագըղըմ պէնտէ թէաճճիւպ էթտիմ, ի— չինտէ գափաղը մասասընտան թուլ էլէքթրիք Էէլիպագէսիլէ գատար վար, թաամը իսէ մէ— մուլարլա էթմէքտէյիմ վէ թապաղը պիւր վէ պիւր պուշուզ տօլարա սաթուն ալընաճազ թա— ամլար վէ չիֆթէլէրլէ խըղմէթէարլար վար տըր: Շիմտիյէ գատար նէ օտամը թէմիլլէմի— չիմ, նէ տէ Էաթագ Էափմըշըմ, պու իշի կէօր— մէյէ Զինլի պիւրիսի վար տըր. պաղը պիւրիսի— նին արապասընըն թէքէրի գըրըլըրսա իշի թէրս կիտէր տէրլէր, պիլլիմ տաիւր իւք պիւր գաշ կիւնլէր իշիմիլ կօյլէ օլույօր իտի. գանն էտէր սին քեաֆի միգտար սէնիլ խասթալըղը կէօր— մէյիշ կիպի Էինէ Էաթտըգ, էյի քի Հէր կէօնէ լաղըմ կէլէն խըղմէթի կէրէք թաիֆէլէր կէրէք մէմուլար կէօրտիւլէր, թէտալիսի իշին լաղըմ օլան չէյ, էլպէթ միտէնին «Հարէքէթի տը— զը» վէ թէմիլ Հապա իլէ չօգ թտամ էթմէք ի— տի: Շիւքիւրլէր օլուսն, չիմտի էվլէլլիտէն լաՀաթըմ վէ հալըն ումարըմ փաշն Կիւր տիյա— րը օլան Հապայի Ատալարընըն Հանօլուլու չէՀ— րինի տէ պիւրազ ալթ իւսթ էտէրիլ, ճարօնեա— Էա Հարէքէթ էթմէգտէն:

Թէլիլիլ թէլլըրաֆ տաիւր թապիլի սուրէթ— տէ վափօրուն պիւր զըսմը օլուլուղունտան տիւն— հունըն Հէր թարաֆընտան վէրիլէն պէյապօլ, փօլիթիլգա, մուՀարէպէ, վէ պաՀրիյէ խապէր— լէրի տէվամի սուրէթտէ կէլմէքտէ տիւր, վէ զագէթա օգուստղատա զաՀմէթ գալմայօր, չիւն

քի պոլուոնանըն էն թաղէսի Ապրիլ 20 թարիի-
ւի «Սանֆրանսիսո Գրօնիքը» տըր:

Ագչածլարը սէրին բիւզկեար, վէ միւնէվ-
վէր երլորզլար պիզի էյլէրէրսէ տէ, կիւնտիւ-
ղիւն կէրէք նէվանէվ խղզէթլէրիմիզ, վէ կէ-
րէք Հէրարէթ ի շէմ սէպէպիւնտէն կէօլկէ տա-
հա զիւստէ արանըյօր, չիւնքի կիթտիքճէ միւն
թէպար Հարրէյէ հազլաշընօրուզ, հարըն Հա-
նօրուլուտան փօսթայա մէթուպ վէրմէք իչիւն
ճիւմէթիզ տախի օտալարըմըզա հա գօղուշլա-
րըմըզա չէթիմիշ հազլօրուզ, վայպաշընա քէօ
միւր աթանլարըն, պէն օնա ըասթ կէլմէտիմ:

Կէլէճէք մէթուպուսմու Ասիանըն Հէմ Իս-
վիլէլարսը Հէմ տախի Ինկիլթէրրասը օլան Մի-
գաստօնուկ կիւզէլ տիւյարը ճարօնհաստան պէլէ-
յինիզ:

ՅԱԿՈԲ Խ. ԱՐԱՊԱՃԵԱՆ

ՎԵՖԱԹ

Էսէֆ ի ազիմէ պէյան էաէրիզ քի, միւ-
սիննէ վալիտէմիզ Մարգարիտ խանըմ Տուտագ-
եան, Ապրիլ 3տէ իրթիհալ ը տար ը պագա էյ-
լտի: Ատանալը, Մարաշը վէ սաիր շէհրլի
տօսթլարընա մալիմաթ վէրմէք իւզրէ, վալի-
տէմին թէգըեարնամէսի գըսսաճա շոնտան ի-
պարէթ տիւր:

Թագրիպէն 1850 սէնէսինտէ Մարաշտա
թէվէլիտ էյլէյիպ՝ չօճուզլուզընտա Փրօթէս-
թան թալիմինտէ փէրվէրտէ օլուկուր: Մէք-
թէպի թալիմի սաշքի Հիշ օլմայըպ՝ անճազ քի-
թապ ը Մուգատտէսի Թիւրքճէ լիսանտա գը-
րասթ էտէպիլի իտի: Փէք կէնճ իքէն Մարտի-
րոս ազա Տուտագեան իլէ պիթթէէհիւլ չօլուզ
չօճուզ սաշիպի օլարագ, անլէրտէն պէր Հաչաթ
տէօրթ չօճուզլարը՝ Մովսէս Եփրոս, Մէննուշ
վէ Յովհաննէս իլէ Թագրիպէն 1876 սէնէսին-
տէ պէրաի թէտարիք ի թէայյիւշ Ատանայա
Հիճրէթ էտէրլէր: Ատանատա, Հագիզի պիւր
գատընա միւնասիպ թարգտա ղէվճինէ հալէր
վէ չօճուզլարընըն թալիմ ու թէրպիյէսինէ խա-
հիշքէր Հալտէ պոլուոնուր: 1896—1897 սէնէլէ
րինտէ գըզը Եփրոս վէ օլուկ Յովհաննէս թաշ-
սիլ ի թէպապէթ իչիւն Ամէրիգայա Հիճրէթ
էթմիշ օլտուգլարընտան, Ատանա գըթալընա
գատար էվլատլարընըն ավտէթի իւմիտի իլէ
իմրար ը էօմր էթմէքտէ պոլուոնուր: Ատանա
գըթալընտա ղէվճինին շէհիտ տիւշմէսիլէ, վա

լիտէմ գըթալտան ազ միւտաթ սօնկրա իքի գը-
զը՝ Մէննուշ վէ Սէմակիւլ իլէ, Ամէրիգայա կէլ
մէյէ մուլաֆֆադ օլտու:

Ամէրիգատա իլք իքի սէնէսի փէք քէյֆլի
սուրէթտէ իմրար էյլէտի: Սիննինէ ըաղմէն
էվտէ միւսթամէլ պիւր չօգ Ինկիլզճէ լուղէթլէ-
րի էօյրէնտի, տրատա պիւր քիլիսայա կիտէր,
էրմէնիճէ, Թիւրքճէ վէ Ինկիլզճէ ղաղէթալարը
պիզլ օգուլթուրըր վէ անլէրտէն իսթիֆասէ
էթմէլէ չալըշըր իտի: Սօն վազըթլարտա «Կի-
լիկիա» ղաղէթասընը Հաֆթա պէ Հաֆթա քէն-
աինէ օգուր իտիք: 1912 սէնէսի նիհալէթինտէ,
խաֆիֆճէ պիւր տամլա սաղ գօլուկու գըսմէն
Փէլճ վէ լիսանընը սէրպէսթճէ իսթիմալէ ղայր
ի միւզթէտիւր գըլտը: Օ վազըթտան պու անէ
դատար, կեաշ հաթաղտա կեաշ ալագտա իմ-
րար ը էօմր էթմէքտէ իտի: Ֆիքրի սաղլամ օ-
լուպ՝ լիսանէն պէյան ը էֆքեարա ղայրի միւզ
թէտիւր օլտուղու իչիւն քէտէր էտէր իտի: Ֆա-
գաթ վալիտէյն՝ տիլէ եէնի չըգան էվլատլա-
րընըն նէ՞ տէմէք իսթէտիքլէրինի անլատըզլա-
րը կիպի, պիզ էվլատլար տախի վալիտէմիզին
նէ՞ տէմէք իսթէտիլինի անլար վէ վալիտէմիզ
վար տէլիւ իֆթիխար էտէր իտիք: Տաիմա Սէ-
մալաթա կիթմէյէ Հասրէթ չէքէր իտի: Ապրիլ
3տէ եէտիյի էօյլէ թաամը միտէսի իլէ իմթի-
զաճ էյլէմէյիպ, ագչամա տօղրու իսթիֆրաղը-
նա պատի օլտու: Պու իսթիֆրաղ իսէ, իքինճի
վէ տաշա գուվվէթլի պիւր տամլա գուկուրընա
վէ պինաէն ալէլ անըն տէրին ուլգուլա տալ-
մասընա սէպէպ օլտու: Ուլգուլա վարմագտան
սօն սէօյլէտիլի սէօղ «չօճուզլարա պիւր շէլ տէ-
մէյին» իտի: Պէլքի Թիւրքիտա օլան թօրուկ-
լարընը տէմէք իսթէտի: Պուկուտան սօնկրա ու-
յանմամագ իւզրէ ուլուտը: Պու ուլգու՝ օ գա-
տար սաքին վէ թապիի կէօրիւնտիւ քի, պէն իլք
տէֆա, Հագիզաթէն ուլույօր գանն էյլէտիմ:
Ազ սօնկրա, Տր. Հէմշիրէմ Եփրոս կէլտի, «էօ-
լիւլօ՝ մը» տէյիւ սիւալ էթտի: Պէն իթիւրազ
էյլէտիմ, իթիւրազ էտէմէտիք: Պէն վալիտէ-
մին էօլիմիւնի խալալ պիլէ էթմէք իսթէմէզ ի-
տիմ: Տաշա քէնտինի կէրի եէնի Հայաստանա
կէօթիւրմէք արգուսընտա իտիք: Արթըզ ալըզ-
տըրամատըզ: Չաֆթէն վէֆաթ էթմիշ իքէն
պիլէ, Հայաթա իատէ իչիւն Հէմշիրէմ վէ պէն,
էլիմիզտէն կէլէն Հէր չարէյի իսթիմալ էյլէ-
տիք, չի չարէ: Պիւր իքի սաաթ իչինտէ օ՝ տիւն-
հասընը թէպտիլ էյլէտի: Ֆագաթ պիզի տաի-

մի եւս ու մաթէմէ միւսթէղրապ գըլտը: Պիւթիւն Փամիւրեա պէօյիւք պիր նոգսանիյէթ Հիսս էթմէքտէ իզ: Հէր նէ չարէ տէ իսթիմալ էյլէսէք, օլ նոգսանիյէթի իքմալ էտէմէյօրուզ:

Վալիտէմ 15 գատար տօսթլարտան Հէտիյէ օլունան չիչէքլէր իչինտէ, Ապրիլին 7սինէտէք կէօմիւլիւ գալտը: Ճէնաղէ ալալը րէսմի իմմանուէլ - Փրէսպիթէրիլըն քիլիսասընտա, Վեւ. Ըրնէսթ Սայմընտգ եէտի իլէ իճրա օլուն տու: Իւչ գատընլար՝ «Եա Բապպ օլամ սանա» վէ «Կէճէ զուլմէթինտէ է՛յ նուր պէնի իշտա էյլէ» իւսհիլէրինի թէրէնիւմ էյլէտիլէր: Եիւզտէն գիյատէ էրմէնի վէ Ամէրիգալը տօսթլար Հազըր իտիլէր:

Պատէմա, վիւճուտը Մաուենթ Կրին մէգարլըղընտա տէֆն օլունտը:

Վալիտէմ կէրիտէ՝ քէրիմէլէրի Տր. Եփրոս վէ Օր. Մէննուչ Տուտագեանը, Տիկին Սէմա-Կիւլ Ճէրէճեանը վէ Մախտուճը Տոգ. Յովհաննէս Տուտագեանը գալպլէրի միւնքէսիր Հալտէ պրազտը:

Մէրհումէնին պէօյիւք մախտուճը Յովսէփ աղա մուհարէպէտէն պիր իքի սէնէ ագտէմ, քէղա կէլինի Հայկանուչ վէ Թօրունը Արամ սիւր-կիւն զէմանընտա վէֆաթ էթմիլէր իսէ տէ, էսպապը մալիմէյէ իսթիւնտէն միւթէվէֆֆիլէտէն կիզլի սազլանըլմը տըր:

Պու միւնասիպէթլէ, քէնտի Հուզուրլարըլլէ, քէլամլարըլլա, Թաազիլէլամէլէրիլլէ վէ չիչէք տէմէթլէրիլլէ պիլլէրի թէսլիէ էտէն տօսթլարա աւ սամիմ իւլ գալպ թէչէքքիւրիւմիւզիւ պէյան էթմէք իսթէրիզ:

(ՏՐ.) Յ. Մ. ՏՈՒՏԱԳԵԱՆ

Շիգափօ, Իլլ.

ՄԷՍԼԷՔԵԹՏԷՆ ԽԱՊԷՐԼԷՐ

1919, Փետր. 27տէ Շամտան եազըլըպ Ամէրիգայա կէօնտէրիլմիլ օլան պիր լիսթայա կէօրէ, Թիւրք մէզալիմինտէն գուրթուլմուլ իտիքլէրի Թարիխ ի մէքթուպա գատար պիլինէն Եօզղատըլլար՝ պէօյիւք քիւչիւք ճէման 274 նուֆուս օլուպ, պուելարտան 122իւ Շամտա, 74իւ Հալէպտէ, վէ 77սի տէ էնվար գարիլէլէր տէ պուլունուլյօրլար:

Պունլար տէրուն ի Եօզղատտան վէ էթրաֆ քէօլէրտէն 132 Փամիւրեայ մէնսուպ օլարապ,

նիչէլէրինտէն անճապ պիր թէք ճան, էփէյիլէրինտէն 2 չէր ճան, պազըլարընտան 3էր, փէք ազըլարընտան 4էր վէ 5իւ ճան գուրթուլմուլ տըր: Կէօրիւնիւյօր քի, գուրթուլմուլարըն սալըն կիւնտէն կիւնէ տաՀա էչի անլաշըլարապ լիսթա պէօյիւմէքտէ տիր:

Պիզղաթ Եօզղատ էՀալիսիլլէ մուարէֆէմիլ օլմատըղընտան, պիզէ վէրիլէն էսամինին պազըլարըն չըգարամատը: Էյէր օգունազըլ սուրէթտէ հազըլըպ վէրիլիսէ «Կիլիկիա» տա մէմնունէն Թապ էտէրիզ:

* * *

Նիւ Եորքտա Մէնհաքըն Սքէյթ Հասիի-քալտէ իչլէյէն Պրն. Գալուստ Մաթօսեան (Գապասագալեան)՝ Իսթանպուլտա պէօյիւք քէրիմէսինտէն Մարա 25 Թարիխիլ պիր մէքթուպ ալարապ, Տիկ. Մաթոսեանըն Հալէպտէ օլտուղընը, պէօյիւք մախտուլարընըն Ատանատա էօքսիւզ չօճուգարա Խօճալըպ էթտիյինի վէ քիւչիւք օղուլլարը Զինճի Տէրէտէ Միսս Կըրպըրն մէքթէպինտէ պուլունտուղընը, վէ տիկէր իքի քէրիմէլէրինին իսէ Իսթանպուլտա Հէմ-չիլէլէրի եանընտա օլտուգլարընը մէսէրիլլէ անլամը տըր:

Մէզքիւր մէքթուպտա՝ «Վահրամ էֆէնտի Շամտան կէրի կէլմիլ տիր՝ Միսս Կըրպըրն մէքթէպինէ» տէյու խապէր վէրիլիյօր: Լազըպը զիքը օլունմամըլ իսէ տէ իչպու Վահրամ էֆէնտինին վաիզ Թահմիսեան օլտուղընը Թախմին էտէյօրուզ: Քէզա մէքթուպտա իքի պաշգապըլլարըն տախի Օր. Մաթոսեան իլէ Իսթանպուլտա իտիքլէրի զիքը էտիլիյօր: Պիզ մէքթուպը կէօրմէտիք իսէ տէ Պրն. Գալուստըն զաննընճա օլ իքի գըզլարըն պիրի Օր. Բօզանթի Եարտըմեան (Ինճիլիլ քէօլիւնտէն), տիկէրի տէ Ռօզի Պէնլեան (Գալսէրիյէտէն) օլմալը:

* * *

Սիրէքիւզ, Ն. Ե. տա մուգիմ Պրն. Սամուէլ Կ. Մարաչլեան՝ «Կիլիկիա» մուհարրիլլէրինտէն պիրինէ մէքթուպ եազարապ տէյօր, «Ատանա վազըասընտան էվվէլ օլատա պուլունուպ, Գանունը էսասի շէնլիլլէրինի կէօրտիւք: Սէրայ իլէ Միլլէթ Պաղէսինին արասընտա Թախթատան եափըմըլ «Հիւրրիյէթ Քէմէլինի» տէ միւշահատէ էլլէտիք. պիրապ սօնկրա տա քէմէրի փարշալայըպ, «Գահր օլուն Հիւրրիյէթ, Եաշասըն իսթիպատա» տէյու

պաղըրան զատտարլարն հայգըրըընը գուլա-
ղըմը իլէ իշիթաիք:»

Մուհարրիր ի մէքթուպ՝ Ատանա վազը-
սընտան պիր սէնէ սօնկրա ասքէրէ չաղըրըլը-
ղընը, Պալքան մուհարէպէսի վազթընտա Շամ-
տան գաչըպ, տէրիտա գարատա գաչկըն տօ-
լաչըպ կէզտիքտէն սօնկրա ձէնուպի Ամէրիգա-
յա տիւշտիւլիւնիւ, վէ իւչ պուշուգ սէնէ գա-
տար տա օրատա գալըպ Շէմալ ի Ամէրիգայա
կէլաիշիւնի գիքը հտէյօր:

Պրն. Մարաչլիան Հաճընտա պիրատէրիւնին
գէվճէսի Տիկ. Մէյրիտէն Փետր. 26 թարիխի
պիր մէքթուպ ավըլ տըր, օլ մէքթուպ կէօրէ,
գօճասը ասքէրտէ օլտուղը իշիւն քէնտիւնի վէ
իքի չօճուգլարը Լիւն վէ Կարապետի Հաճըն-
տան չըգարմամըլար: Պիւթիւն շէհր եանմըլ
իսէ տէ, քէնտարտա գալան էվլէրտէ ասքէր Փա-
միւնալարընա էէր վէրիւմիշ տիր: Պուռտան իքի
սէնէ էվվէլ Պիւնկէճթընտան Կամաուր կիտէն
Պրն. Դանիէլ Սըզըրեան՝ միւրատ ու մագսէ-
տինէ վասըլ օլտուգտան սօնկրա, Մէրսին, թար
սուս, Ատանա վէ Սիւ իւզէրի թա Հաճընա չըգ-
մըլ, վէ գալան էօքսիւղլը իլէ սուլլարը պիր
տէրէճէ թէսիլյէ էտէպիւմիշ տիր:

Էվվէլճէ Շիգախօտա պուլունան Գօնտրա-
ճը Պրն. Վարթիվար փօսթալճեանըն Հէմչիքէսի
Զարգար վէ վալիտէսի ճիւմլէթէն Հաճընտա օ-
լուպ մուհաճէրէթէ չըգամըլար: Պուռու եա-
ղան Սարգիս Շիրանեան տըր:

* * *

Սապըգ Թարսուս Գօլէճի չալիրտլէրինտէն
Մարաչլը Պրն. Մանուէլ Թէրգեանըն Ամէրիգա-
նըն Արվընի շէհրինտէ միւթէմէքթին պիրատէրի
Պրն. Եսայի Թէրգեանա հազմըլ իտիշի Մարտ
16 թարիխի պիր մէքթուպտան անլաչըրըղը-
նա կէօրէ, սօն վազըթլարտա Ֆրանսըղ զապի-
թանը մայթիթինտէ Մէրսին, Թարսուս վէ Ատա-
նայա կիրմիշ օլան կէօնիւլիւ ասքէրլէր արա-
սընտա Ամէրիգատան կիթմիշ օլան պիր չօք էր-
մէնիլէր միւնտէրճ տիրլէր:

Մէրգուճ Պրն. Մանուէլ՝ Ամէրիգատաքի
պիրատէրի իլէ սաիր կէնճլէրի վաթանա տա-
վէթ էտէրէք տէյօր, «Մարաչա կէլին» տէյօրուճ
լաքին նէ՝ չէշիտ պիր Մարաչա... 30—40 պին
էրմէնի իլէ շէն օլան Մարաչա տէյիլ... կիտիպ
անլէրի Տէր Զօր չէօլլէրինտէ արայընը: Ծէ-
սուր կէնճլէր վէ միւթէալլէմ միւլթիէրվէրլէր
իլէ տօլու օլան Մարաչա տէյիլ... պազընըղ,

անլէր տար աղաճլարընտա սալընմադտա, վէ
շէհրին խարիճինտէ գուրչունա սիղիմէքտէ
տիրլէր: Պապալը անալը չօճուգլար, վէ գօճալը
նազէնիմ գատընլար իլէ մէսուտ Մարաչա տէ-
յիլ... պիրի տէ պիղիմ խանէմիգ օլտուղը հալ-
տէ, էօքսիւղ վէ տուլլար իլէ մէսքիւն պիր Մա-
րաչա կէլինիգ...

* * *

Լօվէլտէ միւթէմէքթին Մարիամ Խաթուն
Թաճիրեան իլէ մախտուճը Եղիա էֆէնտի Թա-
ճիրեանա Ուրֆատա քէրիմէլէրի Մէրիշէ Հա-
նըմ Թօրոսեան Թարաֆընտան կէլմիշ օլան պիր
կէնիշ մէքթուպ Պրն. Ա. Գ. Այնթապլեան վա-
սիթասըլլէ պիգէ կէօնտէրիւմիշ օլտուղը հալ-
տէ, օլ մէքթուպտա պէյան էտիլէն խալիս իման
իմարէլէրինտէն աթի իւլ պէյան գըթալարը իս-
թիւրաճ էյլէտիք:

«Րապպ ը Թաալէյա պինլէրճէ շիւքը օլ-
սուն քի պիղի րուպէ րու տէյիլ իսէ տէ, նիհա-
լէթ գալճմ իլէ գօնուշմաղա միւսատա իհսան
պուլուրտու... պէն դայէթ կիւնաշքեար իսէմ
տէ, Ալլաճըմ պանա կիւնաշլարըմա կէօրէ միւ-
ճաղաթ վէրմէյիպ, գուլոճմունըն ալթունը
փօթատա գալլ էթմէսի կիպի պիղի փաքէմէք-
տէ օլտու: Զինա ճինա թէճըրպէլէրտէ պիղէ
գուվլէթ վէրիպ, սուլարտան կէշտիյիմիգտէ
պէրապէրիմիգճէ պուլունտը, աթէշ իշինտէ
հիւրիւտիւլիւմիգալէ պիղի եանմաղա պրազ-
մատը...»

Անտէն սօնկրա մէքթուպըն մուհարրիրի
Պէրէճիկտէն չըգըպ Րապպայա վէ օրատան կէ-
րի Ուրֆայա սիւրիւտիւլիւլէրինի, էհալի աճըղ
վէ խասթալըգտան գըրըլըր իքէն քէնտիլէրին
չալըղպ չապալայարադ սաղ գալըրգլարընը
գիքը հտէյօր: Մէլամէթ վէ պօլլուգտա իման
Թագրիլէրի գօլայ օլուպ, ասըլ Քրիսթիանըղ
մուգաիգատա Ալլաճը կէօրմէք վէ անա կիւվէն-
մէք տիր: Համտ օլսուն Րապպըմըղա քի, Հա-
գիղի տինիմիգ սայէսինտէ քէնտի միւնթէխապ-
լարընըն պինլէրճէսինէ պու իման վէ իթիմատը
պախշ էյլէմիշ տիր:

ՄԱՀԱԼԼԻ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Մէսէչուսէցին Փլիմութճ էօլքէսինտէքի 14
Ժողովական քիլիսէլէր պիր գաչ կիւն էվվէլ
ագտ էթտիքլէրի սէնէվի մէճլիստէ, Վեր. Հայկ
Ատատուրեանը պէթէքրար քեաթիպ ի ումուճի

